

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Машук-2018

Форум уллу жамауат магъаналылыгъын эмда социал хайырлылыгъын кёргюзтгенди

Шимал Кавказын жаш тёлуюню «Машук-2018» деген 9-чу форуму кесини ишин бошагъанды. Аны эки сменине да битеу да эки минг адам къатышханды. Эки ыйыкъны ичинде билим бе-

жиберилгенди, аладан 80-ни дурус кёрюлгенди. Энди конкурс комиссия, экспертлени ахыр оюмларына таянып, хорлагъанланы - грантлагъа тийишли болгъанланы - тохташдырлыкъды.

РФ-ни Президентини Администрациясыны башчысыны биринчи орунбасары **Сергей Кириенко**, «Единая Россия» Генсоветини председатели **Андрей Турчакны**, Шимал Кавказын ишлери жаны бла министри **Сергей Чеботарёвну**, Миллетлени ишлери жаны бла федерал агентствону таматасы **Игорь Бариновну**, Жаш тёлуюню ишлери жаны бла федерал агентствону башчысы **Александр Бугаевни**, Къырал Думаны депутатлары

Клид Кюрдзидисни бла **Сергей Пускепалисни**, теле эмда радиобериуленни бардырыучу **Егор Серовну** жаш адамла бла тюбешулерни да унутулмазча болгъандыла.
Форумчуланы белгили спорт-

дунияны чемпиону **Томенланы Альберте** бла аскер самбодан дунияны чемпиону **Юсуф Раисовха** машукчула артыкъда жарыкъ тюбегендиле.

Жай лагерни кезиунде социал жумушла да толтурулгъандыла, ол санда къан беруу акция да бардырылгъанды. Аны кезиунде 12 литр къан берилгенди. Форумчула дагъыда Машук тауну этеклерин кир-кипчикден ариулагъандыла. Жамауат ишлени араларында уа Москваны Кавказ клубуну жыйылыуун белгилерчады. Ол аны председатели, режиссёр **Шамиль Джафаровну** башчылыгъында бардырылгъанды.

Форумда магъаналы ишле дагъыда кеп болгъандыла. Аны ючюн болур, журналистле, блогерле, социал сетлени хайырланыучула анга башха заманладан эсе уллу эс бургъандыла: битеу да 5 мингден артыкъ статья бла заметка, 8 мингден аслам сурат басмалангъандыла.

«Машук-2018» Шимал-Кавказ жаш тёлую форумну пресса арасы.

риу программагъа кёре 260 тренинг бардырылгъанды. Андан тышында бек магъаналы ише жаш адамланы проектлерини конкурсу саналгъанды. Алагъа уа форумчуланы жарымы чакълы бири къатышханды.

Толу болмагъан шартлагъа кёре, конкурсха 711 заявка берилгенди, аладан 587-си жетишимли кторулангъанды. Коммерциялы болмагъан организацияладан да 105 проект

Конкурсну битеу фонду быйыл 83,8 миллион сомну тутады.

Башха жылладача, форумну атлары айтылгъан политикле, предпринимательле, жамауат къулукъчула, белгили артистле, жазыучула, спортчула да жокълагъандыла. Августда битеу да «Машукда» аллай 30-дан артыкъ адам болгъанды. 15 августда Президент **Владимир Путинни** келгени уа энчи жерни алады. Къырал оноучудан сора да,

Ольга Тимофеевану бла **Ольга Казаквану** да жаш тёлую лагерде къонакъда болууларына жамауат уллу эс бургъанды. Актёрла эм режиссёрла **Эв-**

чула да жокълагъандыла. Алары араларында гёжефле асламыракъ болгъандыла. **Ислам Махачевха** бла **Саид Нурмагомедовха**, аскер къол тутушуудан

Экономика

ПРОИЗВОДСТВО ЭСЛЕНИРЧА АЯКЪЛАНАДЫ

Кеп болмай КъМР-ни промышленность эмда сатыулу министри **Шамиль Ахубеков** Бахсанда «Текстиль-Индустрия» бла «Бахсан-Автоваз» предприятялада болгъанды, деп билдиреди ведомствону пресс-службасы. Биринчиси дуняда жангы стандартагъа келишген оборудование бла жалчытылыныпды, бийик качеству къумачла чыгъарады. Продукцияны кёбюсюн Къабарты-Малкъарда, къоншу республикалада эмда Россейни башха регионларында аладыла.

Бюгонлюкде комплексни мурдорунда республикада къумач сокъгъан, кийимле тикген эмда башха бёлюмле къураладыла. «Бахсан-Автоваз» а Россейни эм тыш къыралланы машиналарына жараулу эки жүзден артыкъ тюрлю керекле чыгъарады. Алары къурамлары бош кёрюнгенликте, техника жаны бла бар мардалагъа келише-

диле. Рынокада конкуренция уллу болгъанына да къарамай, бюгонлюкде предпрятие ишин жетишимли бардырады.

Министр, заводланы таматалары бла тюбешип, тюрлю-

тюрлю вопросланы сюзгенди, алада болум бла шагъырейленгенди. Аны бла бирге производствону андан ары айнытыу онгла да сагъынылгъандыла.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

Рейтинг

Къабарты-Малкъар таза регионланы санында

Роспотребнадзор былтыр бардыргъан тинтиу ишлери ни эсеплерин чыгъаргъанды. Алай бла жерлери тазалыкъ мардалагъа келишген оналты регионну санына Къабарты-Малкъар, Адыгея, Дагъыстан, Севастополь эм Ингушетия да киредиле.

Ведомствону экспертлери сюзюу ишлеринде юч жүз минг пробаны хайырлангъандыла. Алары эки тенгинден бирин сабий садланы, школланы, кеп фатарлы юйлени арбаларындан алгъандыла. Аны

2012 жыл бла тенгешдиргенде жерни кирлиги юч процентге азайгъанды.

Эм кирли жерлери болгъанлагъа уа Приморск край, Новгород, Киров, Челябинск областла эм Шимал Осетия саналгъандыла. Эсге сала айтсакъ, экологияны асламысында предпрятяланы къалгъан къулгъанлары, коммунал киркипчик, машиналары санына къошулгъаны, АЗС-ле, гаражла, кир суула баргъан системаланы тийишлисича ишлемгенлери бузадыла.

Къурулуш

Сабий сагълага жерле бла байламлы хал ишленеди

Школгъа дерни билим беруучо жангыртыу деген программагъа кёре, быйыл Жемталада 74 миллион сомгъа 140 жери болгъан сабий сад ишленгенди. Бабугентде да мектепни жанында эки жыйырма сабийге мекам салыннганды. Анга 24

миллион сом къоратылгъанды. Бызынгыда уа школну мурдорунда элли сабийге жерле къуралгъандыла. Аны хайыры бла элде 3-7-жыллыкъланы жерле бла жүз процентге жалчытырча онг табылгъанды.

ТЮБЕШИУ

Жумушланы -
электрон амал бла

Россельхознадзору Къабарты-Малкъарда эмда Шимал Осетияда Управлениясында бу конледе бардырылган кенгешде бизни республикада электрон ветеринар сертификацияны сингдириуню юсюнден сөлешингенди. Жыйылыуыга сейирлери болган министрстволаны бла ведомстволаны

халда хайырланьргъа керекди. Башхача айтханда, ветеринар контроль этилген продукцияны неда сырьёну сатыу-алыу бла кюрешгенле барысы да, ол санда тюкенле, сют, эт жарашдырыуу комбинатла, ню къанатлыла ёсдюроюу бла кюрешген предпритияла, складла, логистика арала, аш-азыкъ ха-

келечилери эмда предпринимательле къатышхандыла, деп билдиргендиле Управленияны пресс-службасындан.

Кенгешде предпринимательлеге, ол санда «Караван», «Ласточкино гнездо», «Кенгуру», «ДЕЯ», «Горный» сатыу-алыу араланы келечилерине, сагъынылган жумушну тамамларга онг берген «Меркурий» системада къалай ишлерге болуугуно юсюнден айтылганды.

Ол быллай документлени автоматизация халда жарашдырады, кеси да быйыл июльдан башлап борчулу

зырлаучула эм башхала ишлерин энди аны юсю бла бардырыргъа борчулдула.

Жыйылыуыга «СКБ-Контур» компанияны келечилери да къатышхандыла. Ала товарланы автоматизация халда эсеплерге, ЕГАИС системага отчётланы хазырларга да себеплик этген «Контур-Маркет» программаны юсюнден билдиргенди. Дагыда бу программа предпринимательлеге «Меркурий» системаны да жеңил хайырланьргъа амал берлигин чертендиле.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Эл мюлк

Жашил къудору жарашдырылганды,
энди нашала тузлайдыла

Быйыл Къабарты-Малкъарда 23 минг тонна тахта кёгетден бла жемишден 132 миллиондан артыкъ условный банка консерва чыгъарылганды. Былтыр бу кезиуоу бла тенгешдиргенде, ёсмон алты процентте жуукуды. Тийишли производствода эки минг адам урунады.

Консерва заводлада шёндю иш къазауатды. Алада жашил къудоруну жарашдырып бошагандыла, энди уа нашала, бадыражанла, татлы чибжи эм нартох къолга алынгандыла. Бу ишни асламысын (90 процентин) «Агро-Инвест», «Овощи Юга», «Зелёная компания» эм «Консервпром» компанияла тамалайдыла. Ала битимлени, шёндюго технологияны тири хайырланып кеслери ёсдюредиле.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

Документле

Россей Федерацияда референдум бардырыу жаны бла
башламчы къауумну Къабарты-Малкъарда регион кесегине
киргенлени регистрация этиуню юсюнден
Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясыны

БЕГИМИ

2018 жыл 23 август

2018 жылда 16 августда Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясына Россей Федерацияда референдум бардырыу жаны бла башламчы къауумну Къабарты-Малкъарда регион кесегине киргенлени регистрация этиуню юсюнден тилек къагъыт эмда анга къошакъ документле берилгенди. Регион къауумга киргенлени тизмеси референдумга къатышырыкъ 105 адамдан кьуралады. Ала барысы да Къабарты-Малкъар Республикада жашагъанладыла.

КъМР-ни Айырыу комиссиясына тюшген документле тинтилгенден сора, аланы «Россей Федерацияда референдумну юсюнден» Федерал конституцияла законну излемлерине келишгенлери тохташдырылганды.

Россей Федерацияда референдумга чыгъарырга деп белгиленген соруу былайды: «Россей Федерацияны пенсия бла жалчытууну юсюнден 2018 жылда 1 июльдан законодательствосунда тохташдырылган пенсияга чыгъарча жыл санны кёбейтирге жарамагъанын дурус кёремисиз?» Бу соруу Россей Федерацияны Ара айырыу комиссиясыны 2018 жылда 8 августда чыгъарылганды.

Председатель
Председательни орунбасары

В.М.ГЕШЕВ
ДЖАПУЛАНЫ М.Х.

Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу Комиссиясыны

2018 жылда 23 августда чыгъарылган 49/1-6-чы номерли бегимине къошакъ

Россей Федерацияда референдум бардырыу жаны бла башламчы
къауумну Къабарты-Малкъарда регион кесегине киргенлени
ТИЗМЕСИ

№ Тукъуму, аты, атасыны аты

1. Алагирова Агнесса Измудиновна
2. Алоева Белина Артуровна
3. Анахаланы Махмутну жашы Тимур
4. Анахаланы Аида Борисовна
5. Апхутов Тимур Муаедович
6. Аталикова Альмира Озировна
7. Атласкирова Маргарита Хажбиевна
8. Афашагова Марипта Мухамедовна
9. Бакуланы Хаж-Османни жашы Жамал
10. Балкизов Афрасим Баширович
11. Батчаланы Борисни жашы Хусевич
12. Бауаланы Аминат Биладовна
13. Беккиланы Хамитни жашы Борис
14. Берова Людмила Хажиевна
15. Бештоков Аслан Хабилович (уполномоченный келечи)
16. Биттирланы Нелли Зейтуновна
17. Боранов Заур Хачимович
18. Гелястанланы Людмила Оюсовна
19. Гершишева Бэлла Тахировна
20. Гетажева Ирина Батербиевна
21. Глашланы Танзиля Малкъарбиевна
22. Гольман Юлия Владимировна
23. Гринченко Галина Анатольевна (уполномоченный келечи)
24. Губашиев Борис Хасанбиевич
25. Губашиева Людмила Барасбиевна
26. Гукасян Валерий Вазгенович
27. Гуртуланы Сайхат Владимировна
28. Гуртова Карина Ивановна
29. Дышеков Олег Владимирович
30. Дышеков Альбек Александрович
31. Дышекова Марьяна Валерьевна
32. Елеков Казбек Лукманович
33. Жабелланы Гольнара Акоевна
34. Закураева Марьяна Хабиловна
35. Зелина Виктория Викторовна
36. Ингушев Валерий Хажпагович
37. Кагажева Замира Магомедовна
38. Каздохова Зоя Сарабиевна
39. Казиев Анзор Аликович
40. Калибатова Анна Жамалдиновна
41. Кандрокова Елена Мухамидовна
42. Канихов Алим Натбиевич
43. Касимов Кямал Асланович
44. Кетенчиланы Бахауудинни жашы Мусса (уполномоченный келечи)
45. Коготыжева Карина Султановна
46. Кожаева Татьяна Петровна
47. Коноплева Анна Николаевна
48. Кочитова Елена Ивановна
49. Криворучко Владимир Ильич
50. Куготова Асият Артуровна
51. Кужонланы Исхакъны жашы Александр

Нальчик ш. №49/1-6

174/1411-7-чи номерли бегими бла «Россей Федерацияда референдумну юсюнден» Федерал конституцияла законну 6-чы статьясыны излемлерине келишгенине саналганды.

Башында жазылгандан кыйсап этип, «Россей Федерацияда референдумну юсюнден» Федерал конституцияла законну 15-чы статьясыны 14-чю кесегин башчылыкыга алып, Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясыны бегим этеди:

1. «Россей Федерацияны пенсия бла жалчытууну юсюнден 2018 жылда 1 июльдан законодательствосунда тохташдырылган пенсияга чыгъарча жыл санны кёбейтирге жарамагъанын дурус кёремисиз?» деген соруу бла байламлы Россей Федерацияда референдум бардырыу жаны бла башламчы къауумну Къабарты-Малкъарда 105 адамдан кьуралган регион кесегин (тизмеси бу бегимге къошулады) регистрация этерге.

2. Бу бегимни Россей Федерацияны Ара айырыу комиссиясына жиберирге эмда «Интернет» информация-коммуникация сетьде Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясыны сайтына салыргъа.

Устазланы август кенгешлери

БИТЕУ ЖЕТИШИМЛЕНИ МУРДОРУ - ОКЪУТУУНУ КАЧЕСТВОСУН КЁТЮРЮУ

Тюене Нальчикде «Успех» окъуу юйде шахар школлада ишлеген устазланы август кенгешлери болганды. Анга КЪМР-ни Парламентинде Жарыкъландыруу, илму эмда жаш тёлнюно ишлери жаны бла комитетни председатели **Светлана Азикова**, КЪМР-ни Правительствоосуна Председатели орунбасары **Грант Мовсисян**, шахар администрацияны башчысы **Таймураз Ахохов**, Жарыкъландыруу, илму эм жаш тёлнюно ишлери жаны бла министрни орунбасарлары **Ирина**

Ызы бла **Ирина Васильевна** жарыкъландыруу, илму эмда жаш тёлнюно ишлери жаны бла министрни кьуллугун толтурган **Ауэс Кумыковну** атындан жыйылганлагда алгышлау письмону окъуганды. Быйыл эки жангы школ ачылыгынын, садикледе жерле аслам болурча этилгин, сакъат балалагда кьайгырыуу энчилигин, дагыда кеп башха затланы юсюнден энчи тохтап айтханды. Билим берюге республиканы оючулары аслам эс бурганларын да белгилегенди. 2017-2018 окъуу

-Хар замандача, быйыл да баш магъаналы иш окъуууну качеству эмда хайырлы этиудю. Бизни барыбызны да борчубуз олду. Алайды да, быйыл битеу билим берген юйледе 32365 кызыл баш жаш окъурукдула, аладан 4000 биринчи классха, сабий садах да 17300 бала барлыкдыла.

Нальчикде билим берюде арт жыллада тюрлениуле этиледиле. Ала сабийлени окъуууда эм юйретиуде жангы технологияланы хайырланыу, педагоглары билимлерин ёсдюруу, дагыда алагъа ушаш затладыла, деп, ол озган окъуу жылны эсеплерин школгда дер билим берген учрежденияланы ишлеринден башлаганды.

«Электрон сабий сад» деген амал шахарда кесини хайырын кёрюзгөндю. Сагъынылган департаментни ол жаны бла ишине федерал даражада бийик багъа бергендиле. Садиклеге жюрюгенлени саны 17039, энчи иели юч сагда да 230 бала юйренди. Шахарда сакъат балалагда деп 14 кьауум ачылганды, алагъа

этип, экзаменледен 24 адам кысталганын да билдиргенди.

Кьыралны жанындан бардырылган аттестация кёрюзгөнне кере, бир-бир окъуучуланы эмда аланы ата-аналары бла энчи ишлерге кереклисин ачыклагандыла. Докладчы инвалид сабийле бла ишлеуге да эс бурганды.

Хунерли жаш тёлню не заманда да болганды, аланы кере, ачыккылай билиуно юсюнден да барганды сёс. Шахар школлада окъуган жашланы бла кызыланы, битеуроссей предмет олимпиадалагда кьатышып, жетишимли болганларын да сагъынгандыла. 2017-2018 окъуу жылда 216 школчубуз махтау алгандыла. Аладан 18-си хор-

Шонтукова, Геккиланы Солтан, Нальчикде урунуу, урушну, право сакълачу органланы ветеранларыны советини председатели **Абдулаланы Мустафа**, СКГИИ-де проректор **Эфендиланы Фуад**, билим берюде ишлегенлени профсоюзларыны председатели **Татьяна Вологирова** да кьатышхандыла.

Жыйылууга келгенле залгда кирген жерде жашчыкыла бла кызычыкыла халыладан, ташдан, агъачдан ишлеген суратладан кёрмочке да эс бургандыла. Аны ача, Таймураз Борисович шахар школлада, сабий садлада ишлегенлени келе турган жангы окъуу жыл бла алгышлаганды. «Сиз, багъалы устазла, кесигизни жашауугузну ёсюп келген тёлнюно юйретиуге берсиз. Аны ючюн сау болугуз. Жыл сайын биз, бирге жыйылып,

жылда бизни беш мектебиз «Эм иги жюз школ» рейтингни санына киргенлерин да айтханды, ата-анала бла байламлыкъланы да юзмей, сабийлени окъуууда бийик жетишимлеге жетерча этигиз, дегенди.

Абдулаланы Мустафа уа жаш тёлнюно бек биринчи патриот ниетде юйретиуге, экинчи уа билим берюге кереклисин белгилегенди. Ол шахарда Ленин атлы орам бла ёрге келип, хар тубегенине, бююн кьаллай кюндю деп, соргъанын, анга тюз жууапны уа жюз адамдан жаланда ючеулен беренин да жарсып айтханды. «Курс богъазда урушда хорламны билмегендиле.

Биз сабийлени патриот ниетде юйретиуге сюе эсек, аллай затладан башларга кереклисин унутмайкы. Шахарда бу кюнне Уллу Ата журт

279 жашчыкыла бла кызычыкыла барады. Садлада сёлешюге юйретген устала бардыла. Быйылдан башлап Вольный Аул микрорайонда школгда дер ич учреждениялагда жюрюмеген гитчелеге деп пункт ачылады.

Битеулю билим берген школланы юслеринден айта, докладчы биттыргы окъуу жылда алада 30024 адам билим алганын, окъуу жылны 99 процент бошаганын, билим жаны бла алып айтханда ол 82 процентте жетгенин, ол а, аны аллында жыл бла тенгешдиргенде 0,5 процентте ёсгенин да айтханды.

Озган окъуу жылны эсеплерин чыгъара, 9-чу классланы бошагъанланы билим даражаларын 99 процентте, 11 классланы таууханланы уа 99,5 процентте ёсгенин айтырга боллукды. Тюрлю-тюрлю предметледен жюз баш алганланы саны да кеп болганды. Аллай айырмалы окъуучуланы атларын айтырга тийишли кереме: 5-чи номерли школдан Жансуиланы Диана, 14-чу гимназиядан Кучменланы Камилла, 2-чи лицейден Екатерина Евтушенко, Даниэль Канкулов, Пинара Ахмедова, 9-чу номерли школдан Азрет Куготов, дагыда башхаладыла.

ЕГЪ-лени, ОГЪ-ни да алып айтханда, аланы кёрюмдюлери да ёсгендиле, дегенди. Андан сора да, ол орус тилден бла математикадан 13-чу эмда 27-чи мектепледе окъуганла бютюн жетишимли болганларын чертгенди. 2018 жылда сынаулада законнга бузуклык

лам болдургандыла, 39-су да экинчи, ючюнчю, жерлеге тийишли болгандыла. Бютюнда бег а 9-чу школну окъуучусу Мусукаланы Ахмат, Даяна Алагирова (32 мектеп) кьуандыргандыла. Башланган класслагда жюрюгенле да конкурслада, олимпиадалада алгъа чыкыгандыла.

Ол тюрлю бийик жетишимле, сёзсюз, устазланы уллу кьыйын салыулары бла болдурулгандыла. «Школгда бармагъанла кечинген бир кьауум учрежденияла да федеральный магъанада айырмалы болганла кьууандырадыла. Аланы араларында Нальчикде 34-чу, 5-чи, дагыда башха сабий садланы бла прогимназияланы айтырчады», -деп бошаганды докладчы Эдуард Бароков.

Докладха кере сёлешюле да болгандыла. Алада кеслерини оюмларын айтып Татьяна Вологирова, 27-чи номерли орта школну директору **Мадина Шериева**, 4-чу номерли гимназияда директорну юйретиу иш жаны бла орунбасары **Эмма Темботова**, «Жылны устазы-2018» Битеуроссей конкурсу муниципал эм регион кезиулеринде хорлаган 9-чу номерли орта школда информатикадан устаз **Олег Кочетов**, дагыда башхала да сёлешгендиле.

Форумда школгда дер билим берген бёлюмлени эм мектеплени жангы окъуу жылга хазырлыкъларыны юсюнден да айтылганды.

ХОПАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алганды.

шахар округну билим берюу системасында болумну сюзюбиз, ишибизде тубеген чырмаулары кетериуно жолун излейбиз эмда келир заманга айныуу амалларын белгилейбиз. Жангы окъуу жыл хар биригизге да огьурлу, насыплы, окъуучуларыгызыны жетишимлерине кьууанчыра болсун», -дегенди.

Андан сора залда РФ-ни, КЪМР-ни да гимнлери да эшитилгендиле. Сабий саддан кызычыкыла бла жашчыкыла уа устазлагда, юйретиучюлерине атап, орус, кьабарты, малкьар тилдеде намула айтхандыла, жырлагандыла.

урушну ветеранларындын сексен сегизи, республикада уа 173 ветеран кьалганды. Аланы устазла, сабийле да жокълай турурга керекдиле», -дегенди.

«Нальчик шахар округда билим берюуно баш магъанасы: жетишимле, чырмаула эмда келир заманга борчла» деген доклад бла шахар администрацияда Билим берюу департаментни башчысы **Эдуард Бароков** сёлешгенди. Сёзюн а ол устазланы келе турган жангы окъуу жыл бла алгышлаудан башлаганды.

